

CHEMISCH WEEKBLAD

ORGAAN VAN DE NEDERLANDSE CHEMISCHE VERENIGING

INHOUD

	Bladz.		Bladz.
Verhandelingen, Overzichten, Verslagen	125	Verenigingsnieuws	133
Drs. J. W. van Spronsen. De twaalf nieuwe elementen. Enige aanvullende mededelingen.		Mededelingen van het Secretariaat. — Chemische Kringen.	
Ir. E. D. G. Frahm, „Benzoechtkuperfarbstoffe“ en analoge producten.		Mededelingen van verwante verenigingen	134
Ontvangen boeken.	132	Mededelingen van verschillende aard	135
Allerlei nieuws op chemisch en aanverwant gebied.	132	Vraag en aanbod	136
Personalia.	133	Wij ontvingen.	136
		Aangeboden betrekkingen	136
		Agenda van vergaderingen	136

Verhandelingen, Overzichten, Verslagen

De twaalf nieuwe elementen

Enige aanvullende mededelingen

539.154.2

door J. W. van Spronsen.

Ici-dessous on trouve le supplément à un article concernant les douze nouveaux éléments. Y est montré que l'élément astatium ressemble à iodium au groupement duquel il ressortit, aussi bien qu'à polonium.

La valence deux des éléments neptunium et plutonium n'a pas été démontré.

Avec le traitement de quelques combinaisons des éléments neptunium, plutonium et americium cet article prend fin.

Inleiding.

Na het verschijnen van ons vorig artikel over dit onderwerp¹⁾ zijn nog enige nadere gegevens over de nieuwe elementen bekend geworden, waaronder een enkele die de bevestiging der hypothese van de tweede reeks zeldzame aarden een stap nader tot de werkelijkheid brengt.

Het leek ons daarom gewenst hierover nog een korte mededeling te doen. Tevens laten we daaraan nog een enkel woord over de elementen technetium en astatium voorafgaan.

Alvorens hiertoe over te gaan wilden we eerst eens de aandacht vestigen op de verwarde toestand die er heerst over het bekend maken van onderzoeken over de nieuwe elementen. Is het niet verwonderlijk dat mededelingen hieromtrent verschijnen in *Chemical and Engineering News* en couranten, terwijl in zuiver wetenschappelijke tijdschriften hierover geen woord te vinden is. We doelen hier vooral op de aankondiging van de ontdekking van het honderdste element en op gegevens over de hieronder vermelde technetiumverbindingen.

Technetium.

Dit element werd tezamen met een geringe hoeveelheid prometheum op een vergadering van de American Chemical Society tentoongesteld.

Op een andere bijeenkomst³¹⁾ werd de halveringstijd die *Fried* en *Hall* vonden voor Tc^{99} , $1,8 \times 10^5$ jaar, vergeleken met de oudere waarden $9,4 \times 10^5$ jaar bepaald door *Motta*, *Boyd* en *Larson*³²⁾ in 1947 en $5,5 \times 10^5$ jaar van *Parker*, *Reed* en *Ruch*.

Fried maakte een technetiumoxyde waarvan hij de formule Tc_2O_7 dacht, in analogie met de rheniumverbinding. Deze stof is geel. In de ammoniumverbinding NH_4TcO_4 komt Tc eveneens 7-waardig voor. Bij verhitten van deze stof houdt men TcO_2 over.

Astatium.

De oplosbaarheid van astatium in benzeen en tetrachloorkoolstof²⁾ toont wel enigermate aan dat dit element op jodium gelijkt. Dit is niet te verwonderen: immers beide halogenen zijn bureen. Doch daarom behoeft dit de gelijkenis met polonium, zijn linker buur, niet uit te sluiten, zij het dan, dat dit element door de andere electronenconfiguratie van zijn groep meer gescheiden is gelegen³⁾. Evenzo als astatium door SO_2 of Zn tot de negatieve waardigheid gereduceerd kan worden, komt het tweewaardig negatieve polonium in de verbinding Na_2Po voor⁴⁾. De verwachting dat bij astatium het metaalkarakter meer op de voorgrond zal treden dan bij jodium, behoeft met het feit der oxydatie met sterke oxydatiemiddelen tot At^{5+} niet in tegenspraak te zijn. Hoewel jodium

deze reactie eveneens op analoge wijze volbrengt, bestaat polonium toch merendeels juist in zijn positieve waardigheden. Een gelijkenis met dit chalcogen is dat het in 6 N HCl oplossing door H₂S neergeslagen wordt⁵⁾. Dit neerslag lost, evenals Po₂S₃, niet op in (NH₄)₂S⁶⁾.

In de reactie met AgNO₃ oplossing in verdund HNO₃ wijkt het element af van jodium. Astatium vertoont nl. geen reactie.

Transuranen.

Hoewel de meeste onderzoekers wel overtuigd zijn van het begin der tweede reeks zeldzame aarden bij Th, meent *Bedreag*³³⁾ de aanvang bij Np te moeten aannemen, zodat de reeks zijn voltooiing pas bij element 106 zou naderen. Volgens hem komen de 4- en 6-waardigheid van U niet overeen met de eerste opvatting.

*Zachariasen*⁷⁾ noemt de verbindingen PuO, PuN en PuC typische voorbeelden van „interstitial compounds”. We moeten echter concluderen dat de waardigheid van het plutonium in deze verbindingen niet resp. twee, drie en vier behoeft te zijn. In ieder geval is er nog veel te weinig bekend van bijv. plutoniumsuboxyde, PuO, om te mogen besluiten dat er een valentietrap Pu²⁺ bestaat. Voor de verbindingen PuS⁸⁾ en NpO⁹⁾ geldt hetzelfde. We kunnen echter wel overtuigd zijn van de tweewaardigheid van americium in AmO, dat, evenals de reeds eerder genoemde plutonium- en neptuniumverbindingen een NaCl structuur heeft¹⁰⁾. Deze loopt dan ook parallel aan die valentie bij europium (tabel I). Zo zal wel eerder van plutonium dan van neptunium de tweewaardige toestand aangetoond worden. Plutonium is nl. de homoloog van samarium, waarbij bovengenoemde valentie voorkomt.

Zou het niet voorkomen van NpS in deze richting wijzen?

Tabel I.

De twee reeksen zeldzame aarden									
La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy
Ac	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf

Neptunium.

De bereiding en eigenschappen van dit metaal zijn nader onderzocht⁴³⁾ door *E. F. Westrum Jr.*, die zijn werk baseerde op dat van *Eyring, Hatcher* en *Osborne*. Dit zilverachtig element werd bij 1300° C gemaakt. Het smeltpunt bleek 640° C te zijn terwijl de dichtheid 19.5 en de oploswarmte —167.7 kcal/mol bedraagt.

Voor de stabiliteitsgrens der neptunium halogeniden werd als volgorde berekend: NpJ₃, NpBr₄, NpCl₅, NpF₆¹¹⁾. We deelden reeds mede¹⁾ dat het bestaan van NpF₅ onzeker is. NpCl₅ echter is ook nog niet gesynthetiseerd.

In tabel II zijn nog enkele neptuniumverbindingen opgenomen. Hierbij zijn evenals in de volgende tabel noch organische verbindingen, noch zeer twijfelachtige verbindingen ondergebracht. Evenzo hebben we geen aandacht besteed aan de verbindingen in opgeloste toestand. Hierbij valt op te merken, dat er verscheidene twijfelachtige formules bij zijn.

Plutonium.

In tabel III zijn nog enige gegevens over plutoniumverbindingen verzameld. Hiervoor gelden dezelfde

Tabel II.
Neptuniumverbindingen.

4-waardig
NpF ₄ (ZrF ₄ structuur) ⁸⁾
Np(OH) ₄ · xH ₂ O (bruin → olijfgroen) ¹²⁾
Np(SO ₄) ₂ · xH ₂ O (helgroen) ¹²⁾
NH ₄ NpF ₅ (helgroen) ¹²⁾ (form.?)
NH ₄ Np ₂ F ₉ ¹³⁾
KNp ₂ F ₉ (of KNp ₃ F ₁₃) (helgroen) ¹²⁾
5-waardig
Np-hydroxyden met waarsch. form.
a) NpO ₂ (OH) · xH ₂ O (groen) ¹²⁾
b) NH ₄ NpO ₃ · xH ₂ O (helgroen) ¹²⁾
c) NaNpO ₃ · xH ₂ O (blauwgrijs) ¹²⁾
6-waardig
Np-hydroxyde, waarschijnlijk NpO ₂ (OH) ₂ · xH ₂ O of misschien (NH ₄) ₂ NpO ₄ · xH ₂ O (donkerbruin) ¹²⁾

Tabel III.

Plutoniumverbindingen.

Onbekende waardigheid.
PuS (NaCl structuur) ⁸⁾
PuO (NaCl structuur) ¹⁰⁾
3-waardig
Pu(OH) ₃ (blauw) ¹⁴⁾
Pu(JO ₃) ₄ (bruin) ¹⁵⁾
NH ₄ Pu(SO ₄) ₂ · 4 H ₂ O (lichtblauw) ¹⁶⁾
NaPu(SO ₄) ₂ · 4 H ₂ O (blauw) ¹⁷⁾
KPu(SO ₄) ₂ · 5 H ₂ O (blauw) ¹⁸⁾
RbPu(SO ₄) ₂ · 4 H ₂ O (blauw) ¹⁶⁾
CsPu(SO ₄) ₂ · 4 H ₂ O (blauw) ¹⁶⁾
TlPu(SO ₄) ₂ · 4 H ₂ O (lichtblauw) ¹⁷⁾
K ₅ Pu(SO ₄) ₄ (wit) ¹⁸⁾
Tl ₅ Pu(SO ₄) ₄ ¹⁷⁾
PuFe ^{III} (CN) ₆ · x H ₂ O (zwart) ¹⁹⁾
(H of K) PuFe ^{II} (CN) ₆ · x H ₂ O (lichtblauw) ¹⁹⁾
4-waardig
PuO ₂ F ₂ · x H ₂ O (wit) ¹⁵⁾
Pu(JO ₃) ₄ ¹⁵⁾
Pu(SO ₄) ₂ · 4 H ₂ O geel → roodbruin) ²⁰⁾
Pu ₂ O(SO ₄) ₃ · 8 H ₂ O (grijs-groen) ²⁰⁾
Pu(NO ₃) ₄ · xH ₂ O ¹⁵⁾
Pu ₃ (PO ₄) ₄ · xH ₂ O (isomorf met Ce ₃ (PO ₄) ₄ · xH ₂ O) ²¹⁾
La ₂ PuF ₁₀ · xH ₂ O ²²⁾
(NH ₄)Pu(SO ₄) ₄ · (2?) H ₂ O (donkergroen) (isom. met K ₄ Ce(SO ₄) ₄ · 2 H ₂ O) ²³⁾
K ₄ Pu(SO ₄) ₄ · H ₂ O (bleekgroen) ²³⁾
Rb ₄ Pu(SO ₄) ₄ · (1?) H ₂ O (donkergroen) ²³⁾
K ₂ Pu(NO ₃) ₆ (bleekgroen) ²⁴⁾
Rb ₂ Pu(NO ₃) ₆ (bleekgroen) ²⁴⁾
Cs ₂ Pu(NO ₃) ₆ (bleekgroen) ²⁴⁾
Tl ₂ Pu(NO ₃) ₆ (bleekgroen) ²⁴⁾
PuFe ^{II} (CN) ₆ · x H ₂ O (zwart) ¹⁹⁾
Pu ₃ [Fe ^{III} (CN) ₆] ₄ · x H ₂ O (zwart) ¹⁹⁾
6-waardig
PuO ₂ (JO ₃) ₂ · 6 HJO ₃ (of KJO ₃) (wit) ¹⁵⁾
(PuO ₂) ₃ [Fe ^{III} (CN) ₆] ₂ · x H ₂ O (roodbruin) ¹⁹⁾

beperkingen als bij neptunium. Een vaste vijfwaardige plutoniumverbinding is nog niet waargenomen. Deze valentie komt dus alleen in oplossing voor.

Americium.

Westrum³⁴⁾ maakte dit element bij 1100° C. Het buigbare zilverachtige metaal met een dichtheid van ongeveer 12 heeft een oploswarmte van -160 kcal/mol.

Als tweewaardige verbinding noemden we reeds AmO, dat een NaCl structuur bezit¹⁰⁾, en bereid wordt door eductie van AmO₂ met H₂ bij 800° C²⁵⁾. Hiernaast is nog Am(NO₃)₃ gesynthetiseerd, echter kon AmF₄ niet gemaakt worden²⁶⁾.

Evenals bij plutonium komen de vijfwaardige verbindingen alleen in oplossing voor²⁵⁾ 27).

Curium.

Wallman en Crane³⁴⁾ maakten dit eveneens zilver-

achtige metaal bij 1245° C. Dat de dichtheid 7 zou zijn lijkt hun onwaarschijnlijk.

Berkelium.

Berkelium is in oplossing drie- en vierwaardig²⁸⁾.

Nog steeds is het ons een raadsel hoe o.a. Grégoire³⁵⁾ en Bedreag³³⁾ reeds in Mei 1948, dus 2½ jaar voor de officiële aankondiging op de hoogte waren van de ontdekking van dit element. Reeds toen was ook de naam al bekend. Heeft men de ontdekking tot Januari 1950 geheim willen houden?

Californium.

Van californium is alleen de oxydatietrap III bekend, en dan nog in oplossing. Pogingen om tot IV of VI te oxyderen zijn niet gelukt²⁹⁾ 30).

Eigenaardig is dat Cf met het „kleine“ 60 inch Crocker-cyclotron te Berkeley gemaakt is en het grote 184 inch-cyclotron hierbij niet gebruikt werd.

's-Gravenhage, 10 November 1951.

- 1) Spronsen, J. W. van, Chem. Weekblad 47, 55 (1951).
- 2) Johnson, G. L., Leininger, R. F., Segrè, E., J. Chem. Phys. 17, 1 (1949).
- 3) Aten Jr., A. H. W., Chem. Weekblad 47, 718 (1951).
- 4) Chlopin, V. G., Samarceva, A. G., Compt. rend. U.R.S.S. 4, 433, 436 (1934).
- 5) Segrè, E., Mackenzie, K. R., Corson, D. R., Phys. Rev. 57, 1087 (1940).
- 6) Curie, P., Curie, M., Compt. rend. 127, 176 (1989).
- 7) Zachariasen, W. H., in Seaborg, G. T., Katz, J. J., Manning, W. M., The Transuranium Elements dln. I en II, New York, 1949, p. 1448.
- 8) Zachariasen, W. H., Acta Cryst., 2, 291 (1949).
- 9) Zachariasen, W. H., in Transuranium Elements, p. 1489.
- 10) Zachariasen, W. H., Acta Cryst. 2, 388 (1949).
- 11) Brewer, L., Bromley, L., Gilles, P. W., Lofgren, N. L., in Transuranium Elements, p. 1111.
- 12) La Chapelle, F. J., Magnusson, L. B., Hindman, J. C., in Transuranium Elements, p. 1097.
- 13) Fried, S., Davidson, N. R., in Transuranium Elements, p. 1072.
- 14) Connick, R. E., MacVey, W. H., Sheline, G. E., in Transuranium Elements, p. 175.
- 15) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 825.
- 16) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 806.
- 17) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 818.
- 18) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 810.
- 19) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 801.
- 20) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 796.
- 21) Smith, C., in Transuranium Elements, p. 850.
- 22) Cefola, M., Smith, C., in Transuranium Elements, p. 822.
- 23) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 724.
- 24) Anderson, H. H., in Transuranium Elements, p. 964.
- 25) Haïssinsky, M., Bull. soc. chim. France [5], 16, 668 (1949).
- 26) Fried, S., J. Am. Chem. Soc. 73, 416 (1951).
- 27) Asprey, L. B., Stephanou, S. E., Penneman, R. A., J. Am. Chem. Soc. 72, 1425 (1950).
- 28) Thompson, S. G., Ghiorso, K., Seaborg, G. T., Phys. Rev. 80, 781 (1950).
- 29) Street Jr., K., Thompson, S. G., Seaborg, G. T., J. Am. Chem. Soc. 72, 4832 (1950).
- 30) Thompson, S. G., Street Jr., K., Ghiorso, A., Seaborg, G. T., Phys. Rev. 80, 790 (1950).
- 31) Chem. Eng. News 28, 1476 (1950).
- 32) Motta, E. F., Boyd, G. E., Larson, Q. V., Phys. Rev. 72, 1270 (1947).
- 33) Bedreag, C. G., Bulletin de l'Institut polytechnique de Jassy 3, 317 (1948).
- 34) Chem. Eng. News 28, 3334 (1950).
- 35) Grégoire, R., Rev. gén. elec. 57, 147 (1948).